

Karl Marx

KRIITTISIÄ REUNAHUOMAUTUKSIA
»PREUSSILAISEN» ARTIKKELIIN
»PREUSSIN KUNINGAS
JA YHTEISKUNNALLINEN UUDISTUS» * 29

»Vorwärtsin» numerossa 60 julkaistiin artikkeli otsikolla »Preussin kuningas ja yhteiskunnallinen uudistus» ja kirjoittajaksi oli merkitty »Preussilainen».

Aluksi »Preussilaisena» esiintyvä selostaa *Sleesian työläiskapinaa*³⁰ koskevaa Preussin kuninkaallisen hallituksen määräystä sekä ranskalaisen »La Réforme» lehden³¹ mielipidettä tästä hallituksen määräyksestä. »Réformen» mielestä määräys perustuu kuninkaan »kauhistukselle ja uskonnolliselle tunteelle». Lehti näkee määräyksessä jopa *ennakkoavistuksen* niistä suurista uudistuksista, joiden edessä porvarillinen yhteiskunta on. »Preussilainen» opettaa »Réformeaa» seuraavalla tavalla:

»Kuningas ja saksalainen yhteiskunta eivät ole vielä saaneet ennakkoavistusta uudistuksista, eivätkä edes Sleesian ja Böömin kapinat ole sitä herättäneet. On mahdotonta selittää Saksan kaltaiselle *epäpoliittiselle* maalle teollisuusseutujen *osittainen* ahdinko yleiseksi asiaksi, saati sitten tappioksi koko sivistyneelle maailmalle. Tapahtuman merkitystä saksalaisille voi verrata johonkin *paikalliseen* luonnononnettomuuteen tai nälänhätään. Sen vuoksi kuningas pitää sitä seurauksena *hallintotoimien* tai *hyväntekeväisyystoiminnan puutteellisuuksista*. Näistä syistä ja koska pienet asejoukot selviytyivät heikoista kankureista, ei tehtaiden ja koneiden särkeminen myöskään herätä kuninkaassa ja viranomaisissa mitään »kauhistusta». Eikä liioin *uskonnollinen tunne* ole sanellut hallituksen määräystä. Se on sängen selväpäinen ilmaus kristillisestä valtiotaidosta ja opista, jota sen ainoa lääke, »kristittyjen ydänten jalo» suhtautumistapa» ei jätä koskaan pulaan. Köyhyys

* Minulla on erityisiä syitä ilmoittaa, että tämä on ensimmäinen »Vorwärts» lehdelle lähettämäni artikkeli. K. M.

© Suomentos. Kustannusliike Edistys 1978.

ja rikollisuus ovat kaksi suurta pahaa; kuka voi ne parantaa? Valtio ja viranomaisetko? Ei, vaan kristittyjen sydänten liittyminen yhteen.»

»Preussilaisena» esiintyvä kirjoittaja kieltää kuninkaan »kauhistuksen» senkin perusteella, että pienet asejoukot selviytyivät heikoista kankureista.

Eikö siis asevoiman väkinäinen käyttö heikkoja kankureita vastaan olisi mikään *tapaus* eikä mikään *hirvittävä* tapaus sellaisessa maassa, missä juhlapäivälliset liberaalisine maljoineen ja liberaalisine shamppanjankuohuineen — muistettakoon Düsseldorfissa pidetyt juhlat — johtavat kuninkaallisen hallituksen määräykseen³², missä ei tarvittu *yhtään* ainoata sotilasta tukahduttamaan *koko* liberaaliporvariston halu saada lehdistön vapaus ja perustuslaki, maassa missä passiivinen tottelevaisuus on päiväjärjestyksessä? Ja heikot kankurit saavuttivat voiton ensimmäisessä yhteenotossa. Heidät kukistettiin myöhemmin hankittujen lisäjoukkojen avulla. Onko työläisjoukon kapina vähemmän vaarallinen siksi, että kapinan kukistamiseen ei tarvita koko armeijaa? Viisas »Preussilainen» verratkoon Sleesian kankurien nousua englantilaisten työläisten kapinoihin. Silloin hän havaitsee Sleesian kankurit *vahvoiksi*.

Jäljempänä selitämme *politiikan yleisellä* suhteella *yhteiskunnallisiin puutteisiin*, miksi kankurien kapina ei voinut herättää kuninkaassa mitään erityistä »*kauhistusta*». Toistaiseksi riittääköön sen toteaminen, että kapina ei ollut suunnattu välittömästi Preussin kuningasta, vaan porvaristoa vastaan. Aristokraattina ja itsevaltaisena monarkkina Preussin kuningas ei voi pitää porvaristosta. Vielä vähemmän hän voi kauhistua siitä, että jännittynyt ja kireä suhde proletariaattiin lisää porvariston alistuvuutta ja voimattomuutta. Edelleen on puhdasoppisen katolilaisen suhde puhdasoppiseen protestanttiin vihamielisempi kuin hänen suhteensa ateistiin, samoin kuin legitimistin suhde liberaaliin on vihamielisempi kuin hänen suhteensa kommunistiin. Tämä ei johdu siitä, että ateisti ja kommunisti olisivat katolilaiselle ja legitimistille läheisempää sukua kuin protestantti ja liberaali, vaan siitä, että nämä ovat vieraampia, ovat katolilaisen ja legitimistin piirin *ulkopuolella*.

Poliitikkona on Preussin kuninkaan välittömänä poliittisena vastakohtana liberalismi. Proletariaatin muodostama vastakohta on kuninkaalle yhtä olematon kuin kuningas proletariaatille. Proletariaatin olisi jo täytynyt saavuttaa huomattava valta pystyäkseen tukahduttamaan antipatiat ja poliittiset vastakohdat ja suuntaamaan politiikan koko vihamielisyyden itseensä. Ja kun kuninkaalla vihdoin on tunnetusti *kiinnostavaa* ja *merkitsevää* himoitseva luonne, täytyi *»kiintoisan»* ja *»usein mainitun» pauperismin* saamisen omalle maalle merkitä suorastaan iloista yllätystä. Siinä tarjoutui tilaisuus päästä jälleen puheenaiheeksi. Miten miellyttävää kuninkaalle mahtoikaan olla tieto siitä, että hänellä nykyisin on *»oma»* kuninkaallispreussilainen *pauperismi* omistuksessaan!

»Preussilaisemme» on vielä onnettomampi *kiistäessään*, että *»uskonnollinen tunne»* olisi hallituksen määräyksen lähteenä.

Miksi sitten uskonnollinen tunne ei ole määräyksen lähteenä? Koska se on *»sangen selväpäinen ilmaus kristillisestä valtiotaidosta»* ja *»selvä» ilmaus siitä opista, jota »sen ainoa lääke, kristittyjen sydänten jalo suhtautumistapa ei jätä koskaan pulaan».*

Eikö *uskonnollinen tunne* ole *kristillisen valtiotaidon* lähde? Eikö sellainen oppi, jonka universaalisenä lääkkeenä on *kristittyjen sydänten jalo suhtautumistapa*, pohjaudu uskonnolliselle tunteelle? Eikö uskonnollisen tunteen *selväpäinen ilmaus* ole enää uskonnollisen tunteen ilmausta? Asia menee vielä pitemmällekin! Väitän hyvin sumentuneeksi ja *humaltuneeksi* sellaista uskonnollista tunnetta, joka katsottuaan *»valtion ja viranomaiset»* kyvyttömiksi löytämään *»parannusta suureen pahaan»* etsii sitä *»kristittyjen sydänten yhteenliittymisestä»*. Uskonnollinen tunne on *hyvin humaltunut* kun se näkee kaiken pahan juureksi kristillisen mielen puutteen — kuten *»Preussilainen»* tunnustaa — ja neuvoo viranomaisille, että ainoa keino tämän mielialan vahvistamiseen on *»kehotus»*. *»Preussilaisen»* mukaan hallituksen määräyksen tavoitteena on *kristillinen suhtautumistapa*. Käy selväksi, että kun uskonnollinen tunne on humaltunut, kun se ei ole selväpäinen, se pitää itseään ainoana hyvänä.

Näkemänsä pahan se panee oman itsensä *puuttumisen* syyksi, sillä jos se on ainoa hyvä, voi se myös ainoana synnyttää hyvää. Uskonnollisen tunteen sanelema hallituksen määräys sanelee niin muodoin uskonnollisen tunteen. *Selväpäistä* uskonnollista tunnetta edustava poliitikko ei »neuvottomuudessaan» etsisi »avukseen» »hurskaan saarnaajan kehotusta kristilliseen suhtautumistapaan».

Miten »Preussilaisena» esiintyvä sitten todistaa »Réformelle», ettei hallituksen määräys ole uskonnollisen tunteen ilmausta? Kuvailemalla tätä määräystä kaikkialla uskonnollisen tunteen ilmaukseksi. Voiko näin *epäloogisen* ajattelijan odottaa oivaltavan yhteiskunnan liikkeitä? Kuunnelkaamme mitä hän *jaarittelee saksalaisen yhteiskunnan* suhteesta työväenliikkeeseen ja ylipäätään yhteiskunnalliseen uudistukseen.

Tehkäämme *ero* siinä missä »Preussilainen» jättää sen tekemättä, erotelkaamme ne eri kategoriat, jotka on koottu yhdeksi ilmaukseksi »*saksalainen yhteiskunta*»: hallitus, porvaristo, lehdistö ja itse työläiset. Nämä ovat ne *eri* massat, jotka asiaan vaikuttavat. »Preussilainen» liittää nämä massat yhteen ja korkealta paikaltaan hän langettaa niistä nipussa tuomionsa. Hänen mukaansa saksalainen yhteiskunta »ei ole vielä saanut ennakkoaavistustakaan 'uudistuksista'».

Miksi siltä puuttuu tämä vaisto?

Preussilainen vastaa: »On mahdotonta selittää Saksan kaltaiselle *epäpoliittiselle* maalle teollisuusseutujen *osittainen* ahdinko *yleiseksi* astaksi, saati sitten tappioksi koko sivistyneelle maailmalle. Tapahtuman merkitystä saksalaisille voi verrata johonkin *paikalliseen* luonnononnettomuuteen tai nälänhätään. Sen vuoksi kuningas pitää sitä seurauksena *hallintotoimien* tai *hyväntekeväisyystoiminnan puutteellisuuksista*.»

»Preussilainen» siis selittää *nurinkurisen* käsityksen työläisten ahdingosta *epäpoliittisen* maan *omalaatuisuudella*.

Englanti myönnetään *poliittiseksi* maaksi. Edelleen myönnetään, että Englanti on *pauperismin* maa, ja itse sanakin on englantilaista perua. Jotta siis oppisi tuntemaan *poliittisen* maan *suhtautumisen pauperismiin*, on varmintä tutkia Englantia. Työläisten ahdinko ei ole

Englannissa osittainen, vaan yleinen. Se ei ole rajoittunut teollisuusalueille, vaan levinnyt myös maatalousalueille. Sen aiheuttamat protestiliikkeet eivät ole täällä vasta syntymässä, vaan ovat miltei vuosisadan toistuneet jaksoittain.

Miten sitten *Englannin* porvaristo ja sen yhteyteen kuuluva hallitus ja lehdistö käsittävät *pauperismin*?

Sikäli kuin Englannin porvaristo tunnustaa pauperismin *politiikan viaksi*, niin *whigit* pitävät *toryja* ja *toryt* puolestaan *whigeja*³³ pauperismin syynä. Whigien mukaan on pauperismin päälähteenä suurmaanomistuksen monopoli ja viljan tuontia estävä lainsäädäntö. Toryjen mielestä koko paha piilee liberalismissa, kilpailussa ja liian pitkälle viedyssä tehdasjärjestelmässä. Kumpikaan puolueista ei katso, että syy olisi politiikassa ylipäätään, vaan kumpikin näkee päinvastoin syyksi vain vastapuolen politiikan. Yhteiskunnan uudistamisesta ei kumpikaan puoli edes antaudu uneksimaan.

Englannin kansantaloustiede, ts. maan kansantaloudellisten olosuhteiden tieteellinen heijastuma on ratkaisevin ilmaus pauperismin ymmärtämiselle maassa — ja tässä tarkoitamme aina Englannin porvariston ja hallituksen tapaa ymmärtää asia.

McCulloch, kyynisen Ricardon oppilas ja yksi Englannin parhaista ja kuuluisimmista kansantaloustieteilijöistä, joka tuntee nykyiset olot ja jolla täytyy olla kokonaisnäkemys porvarillisen yhteiskunnan liikkeestä, tohtii julkisessa esitelmässä ja vielä suosionosoitusten kaikuessa soveltaa kansantaloustieteeseen näitä *Baconin* filosofiasta lausumia sanoja:

»Se joka todellisella ja väsymättömällä viisaudella siirtää mielipiteensä muodostamista tuonemmaksi, etenee asteittain, raivaa yhden toisensa jälkeen tieltä ne esteet, jotka vuorten tavoin kohoavat tutkimusten eteen, saavuttaa ajan mittaan tieteen huipun. Siellä hän saa nauttia levosta ja puhtaasta ilmasta, sieltä luonto avautuu katseltavaksi koko kauneudessaan ja sieltä voi mukavaa alaspäin viettävää polkua laskeutua käytännön viimeisten yksityiskohtien pariin.»³⁴

Hyvää ja *puhdasta ilmaa* on — englantilaisten kellariasuntojen löyhkäävässä ilmapiirissä! Suurta *luonnonkauneutta* on — Englannin köyhien mielikuvituksellisis-

sa ryysyissä ja työn ja kurjuuden kuluttamien naisten kuihtuneessa kuivettuneessa lihassa, liassa viruvissa lapsissa ja rujoudessa, jota synnyttää liiallinen raataminen tehtaiden yksitoikkoisten koneistojen ääressä! *Käytännön viimeisistä yksityiskohdista* herttaisimpia ovat: prostituutio, murhat ja hirsipuut!

Jopa Englannin porvariston sekin osa, joka tuntee pauperismin vaaran, käsittää tämän vaaran ja auttamiskeinot ei ainoastaan *osittaisella*, vaan myös suoraan sanoen *lapsellisella* ja *typerällä* tavalla.

Niinpä tri Kay on äskettäin ilmestyneessä kirjasessaan »Uusimpia toimenpiteitä kasvatuksen parantamiseksi Englannissa» katsonut, että koko asia johtuu *kasvatuksen laiminlyömisestä*. Ja arvattakoon mitkä ovat perusteet! Kasvatuksen puuttuessa työläinen ei ymmärrä »*kaupankäynnin luonnollisia lakeja*», jotka *väistämättä* painavat hänet pauperismiin. Sen vuoksi hän nouseekin kapinaan. Se saattaa »*häiritä* Englannin tuotantolaitosten ja kaupan *kukoistusta*, horjuttaa liikemiesten keskinäistä luottamista ja *vähentää* poliittisten ja yhteiskunnallisten laitosten *vakavuutta*».

Näin ajatuksista tyhjää on Englannin porvaristo ja sen lehdistö kirjoittaessaan pauperismista, tästä kansallisesta vitsauksesta.

Olettakaamme nyt, että »Preussilaisen» *saksalaiseen* yhteiskuntaan kohdistamat moitteet ovat perusteltuja. Onko syytettävä siitä Saksan *epäpoliittista* tilaa? Mutta jos *epäpoliittisen* Saksan porvaristo ei osaa selvittää itselleen *osittaisen* ahdingon yleistä merkitystä, osaa *poliittisen* Englannin porvaristo sen sijaan tulkita väärin universaalisen ahdingon yleisen merkityksen. Osittain tämän yleisen merkityksen on tuonut esiin hädän jaksoittainen toistuminen, osittain sen laajeneminen ja osittain kaikkien auttamisyritysten raukeaminen tyhjiin.

»Preussilainen» pitää lisärasituksena Saksan *epäpoliittisille oloille* sitä, että Preussin *kuningas* näkee pauperismin syyksi *hallintotoimien ja hyväntekeväisyystoiminnan puutteellisuuden* ja etsii tästä syystä lääketta pauperismiin hallinnollisista ja hyväntekeväisyystoimenpiteistä.

Onko se näkökanta ominainen vain Preussin kuninkaalle? Luokaamme nopea silmäys Englantiin. Se on

ainoa maa, jonka kohdalla voidaan puhua laajamittaisesta *poliittisesta* toiminnasta pauperismin yhteydessä.

Maan nykyinen köyhäinhuoltolainsäädäntö on peräisin Elisabetin hallitusajalta*. Mitä keinoja tässä lainsäädännössä esitetään? Seurakunnat on velvoitettu huolehtimaan köyhistä työläisistään, on säädetty köyhäinhuoltovero ja esitetään paikallista hyväntekeväisyyttä. Tämä lainsäädäntö, joka merkitsee hyväntekeväisyyttä hallinnollista tietä, on ollut voimassa kaksi vuosisataa. Mille kannalle on näiden kahden vuosisadan pitkien ja tuskallisten kokemusten jälkeen päätynyt parlamentti lainmuutoksessaan vuodelta 1834?

Ensinnä parlamentti esittää, että pauperismin hirvittävä lisääntyminen johtuu »*hallintovirheistä*».

Tästä syystä uudistetaan köyhäinhuoltoverotuksen käytännön hallintotyö, jonka olivat hoitaneet kunkin seurakunnan virkailijat. Parikymmentä seurakuntaa yhdistetään aina *yhteenliittymäksi* ja ne saavat yhden ja yhtenäisen hallinnon. Köyhäinhuoltolautakunta — Board of Guardians — jonka verovelvolliset valitsevat, kokoontuu määröpäivinä yhteenliittymän hallintokeskuksessa päättämään tuen soveliaisuudesta. Näitä lautakuntia yhdistävät ja valvovat hallituksen edustajat eli Somerset Housen³⁵ keskuslautakunta — *pauperismiministeriö*, kuten eräs ranskalainen** sitä osuvasti nimittää. Tämän hallinnon käyttämä pääoma nousee miltei samaan summaan kuin Ranskan sotilashallinnossa käytetty. Keskushallinnon alaisten paikallisten lautakuntien luku nousee viiteensataan ja jokainen näistä työllistää vähintään kaksitoista virkailijaa.

Englannin parlamentti ei pysähtynyt hallinnon *muodolliseen* uudistamiseen.

Se on löytänyt pääsyyn maan pauperismin *akuuttiin* tilaan itse *köyhäinlaista*. Hyväntekeväisyys, lain keino yhteiskunnallista puutetta vastaan, edistää tätä puutetta. Mitä sitten tulee pauperismiin *yleensä*, on se *Malthusin* teorian mukaan *ikuinen luonnonlaki*:

»Koska väestö pyrkii herkeämättä ylittämään toimeentulon

* Tarkoitustemme kannalta ei ole välttämätöntä palata taaksepäin *Edvard III:n* aikaiseen työläisasetukseen asti.

** — Eugène Buret. *Toim.*

välineet, on hyväntekeväisyys narrimaisuutta, kurjuuden virallista yllyttämistä. Näin ollen valtio ei voi tehdä mitään muuta kuin jättää kurjat kohtalonsa haltuun ja korkeintaan helpottaa heidän kuolemaansa.»

Ähän ihmisystävälliseen teoriaan liittää Englannin parlamentti sen kantansa, että pauperismi on *työläisten kurjuutta johon he ovat muka itse syyllistyneet*. Niin ollen sitä ei pidä ehkäistä onnettomuutena, vaan se on päinvastoin torjuttava ja rangaistava rikoksena.

Näin syntyi work housien, köyhäintalojen järjestelmä. Niiden sisäinen järjestys on niin *hirvittävä* että se pelottaa kurjat yrittämästä paeta nälkäkuolemaa. Näissä taloissa hyväntekeväisyys on kekseliäästi punottu yhteen sen *koston* kanssa, jonka porvaristo kohdistaa sen hyväntekeväisyyteen vetoavaan kurjaan.

Englanti on siis alkuaikoina yrittänyt pauperismin hävittämistä *hyväntekeväisyydellä ja hallintotoimilla*. Sitte pauperismin etenemistä ei ole nähty nykyajan *teollisuuden* väistämättömänä seurauksena, vaan päinvastoin *Englannin köyhäinhuitoveron* seurauksena. Yleinen ahdistus on siellä nähty pelkkänä maan lainsäädännön *erityispiirteenä*. Sen minkä katsottiin aiemmin johtuvan *hyväntekeväisyyden puutteesta*, katsotaan nyt johtuvan *liiallisesta hyväntekeväisyydestä*. Vihdoin kurjuus katsottiin kurjien syyksi ja heitä rangaistiin siitä.

Pauperismin *poliittisessa* Englannissa sama yleinen merkitys rajoittuu siihen, että pauperismista on kehityksen kuluessa hallintotoimista huolimatta tullut *kansallinen laitos*. Tämän vuoksi se on pakostakin tullut haaroituvan ja laajalle leviävän hallinnon kohteeksi. Tämän hallinnon tehtävänä *ei* kuitenkaan *enää* ole pauperismin tukahduttaminen, vaan sen *saattaminen kuriin*, sen ikuistaminen. Hallinto on luopunut pauperismin lähteen tukkimisesta *positiivisilla* menetelmillä. Hallinto tyytyy kaivamaan sille poliisin hellin ottein kuolleen leposijan aina kun pauperismi pulpahtaa maan virallisen elämän pintaan. Sen sijaan että Englannin valtio olisi ylittänyt hallinnolliset ja hyväntekeväisyystoimet, se on huomattavasti alittanut ne. Se hallitsee vain *sitä* pauperismia, joka on niin epätoivoinen, että antaa ottaa itsensä kiinni ja sulkea köyhäintalojen sisään.

Toistaiseksi »Preussilainen» ei siis ole löytänyt Preussin kuninkaan menettelystä mitään *erikoista*. Mutta *miksi?* huudahtaa tämä suuri ihminen *harvinaisen naiivisti*. »Miksi Preussin kuningas *ei anna heti määräystä kaikkien heitteille jätettyjen lasten kasvattamisesta?*» Miksi hän kääntyy ensin viranomaisten puoleen ja odottaa heidän suunnitelmiaan ja ehdotuksiaan?

Liika viisas »Preussilainen» voi rauhoittua kuullessaan että Preussin kuningas on tässä asiassa yhtä vähän omintakeinen kuin muissakin toimissaan. Hän on jopa valinnut ainoan tien minkä valtionpää voi valita.

Napoleon halusi poistaa kerjäämisen yhdellä iskulla. Hän antoi viranomaistensa tehtäväksi valmistella suunnitelmat *kerjäämisen hävittämisestä* koko Ranskasta. Suunnitelma viipyi, *Napoleon* menetti kärsivällisyytensä ja kirjoitti sisäministerilleen Crétetille. Hän käski tämän hävittää kerjäämisen kuukauden kuluessa. *Napoleon* kirjoitti:

»Emme saa kulkea tämän maan läpi jättämättä jälkiä, jotka herättävät jälkimaailman kunnioituksen meitä kohtaan. Alkää antako minun enää odottaa kolmea tai neljää kuukautta selvityksiä. Teillä on nuoria lakimiehiä, viisaita prefektejä, taitavia tie- ja vesirakennusinsinöörejä. Pankaa heidät kaikki toimeen alkääkää torkkuko tavanomaisen toimistotyön ääressä.»

Kaikki kävi muutamassa kuukaudessa. Heinäkuun 5. päivänä 1808 säädettiin kerjäämisen tukahduttava laki. Millä keinoin? Keinona olivat *köyhäintalot*, jotka muuttuivat hyvin nopeasti rangaistuslaitoksiksi ja pian köyhät joutuivat niihin enää vain *huoltopoliisin tuomioistuinten* kautta. Ja siitä huolimatta lakiasäättävän edustajakamarin jäsen Noailles du Gard huudahti tuolloin:

»Ikuinen tunnustus kuuluu sille sankarille, joka on taannut puutteenalaisille turvapaikan ja köyhille elatuksen. Lapset eivät jää enää heitteille, perheet eivät enää jää ilman toimeentuloa eivätkä työläiset vaille elatusta ja työtä. Vastenmielisen heikkouden ja häpeällisen kurjuuden näkeminen ei enää pysäytä meitä kadulla.»

Viimeinen kyyninen lause on ainoa totuus tässä ylistyspuheessa.

Kun kerran Napoleon vetosi lakimiestensä, prefektiensä ja insinööriensä ymmärrykseen, niin miksi Preussin kuningas ei voisi vedota viranomaisiinsa?

Miksi Napoleon ei määrännyt, että kerjääminen oli poistettava *heti*? Samanarvoinen on tämä »Preussilaisen» kysymys: »Miksi Preussin kuningas ei anna heti määräystä kaikkien heitteille jätettyjen lasten kasvattamisesta?» Tietääkö »Preussilainen» mitä kuninkaan sitten pitäisi määrätä? Ei mitään sen vähempää kuin *hävittämään proletariaatin*. Jotta lapsia voisi kasvattaa, heidät on *ravittava* ja vapautettava *ansiotyöstä*. Heitteille jätettyjen lasten ravitseminen ja kasvattaminen, ts. *koko varttuvan proletariaatin* ravitseminen ja kasvattaminen merkitsisi proletariaatin ja pauperismin *poistamista*.

*Konventti*³⁶ oli hetken kylliksi rohkea *määrätäkseen* pauperismin poistettavaksi. Ei tosin »*heti*», kuten »Preussilainen» vaatii kuninkaaltaan, vaan vasta sen jälkeen kun konventti oli antanut tarpeelliset suunnitelmat ja ehdotukset yhteishyvän valiokunnan valmisteltaviksi ja kun tämä oli käyttänyt hyväkseen perustuslakia säättävän kokouksen perinpohjaisia selvityksiä Ranskan kurjaliston olosuhteista ja kun Barère oli ehdottanut, että perustetaan »Kansallisen hyväntekeväisyyden kirja» jne. Mitä konventin määräyksestä seurasi? Se että maailmaan oli saatu yksi määräys lisää ja että *yhtä* vuotta myöhemmin nälkiintyneet naiset piirittivät konventtia.

Kuitenkin konventti edusti *mitä suurinta poliittisen energian, poliittisen vallan ja poliittisen ymmärryksen määrää*.

Yksikään hallitus maailmassa ei ole antanut pauperismia koskevia *heti voimaan astuvia määräyksiä* ilman viranomaisten kanssa tehtyjä selvityksiä. Englannin parlamentti lähetti jopa edustajiaan kaikkiin Euroopan maihin tutustumaan erilaisiin hallinnollisiin parannuskeinoihin. Mutta sikäli kuin valtiot ovat käsitelleet pauperismia, ne ovat pysähtyneet hallinnollisiin ja hyväntekeväisyystoimiin tai jääneet näiden alapuolelle kieltäytymällä niin *hallinnollisista* kuin *hyväntekeväisyystoimistakin*.

Voiko valtio toimia toisin?

Valtio ei katso milloinkaan »valtiota ja yhteiskuntajär-

jestystä» yhteiskunnallisten puutteiden syyksi, kuten »Preussilainen» vaatii kuninkaaltaan. Niissä maissa, joissa on poliittisia puolueita, kunkin mielestä jokainen paha johtuu siitä, että valtion peräsimessä on tämän puolueen vastustaja. Radikaalit ja kumoukselliset poliitikotkaan eivät etsi pahan syytä valtion olemuksesta, vaan tietystä valtiomuodosta, jonka he haluavat korvata toisella valtiomuodolla.

Poliittiselta näkökannalta valtio ja yhteiskuntajärjestys eivät ole kaksi eri asiaa. Valtio on yhteiskunnan järjestys. Sikäli kuin valtio tunnustaa yhteiskunnalliset epäkohdat, se etsii niiden syytä joko luonnonlaeista, jotka eivät ole minkään inhimillisen mahdin kaskettävissä, tai valtiosta riippumattomasta yksityiselämästä tai valtiosta riippuvan hallinnon epätarkoituksenmukaisuudesta. Niinpä Englanti näkee kurjuuden perustuvan luonnonlakiin, jonka mukaan väestön täytyy aina ylittää elintarvikkeiden määrä. Toisaalta Englanti selittää pauperismin köyhien pahalla tahdolla, samoin kuin Preussin kuningas selittää sen rikkaiden epäkristillisellä mielellä ja konventti omistajien vastavallankumouksellisella epäilyttävällä mielialalla. Näin ollen Englanti rankaisee köyhiä, Preussin kuningas nuhtelee rikkaita ja konventti mestaa omistajia.

Vihdoin kaikki valtiot pyrkivät näkemään hallinnon satunnaisissa tai tarkoituksellisissa puutteissa syyt pauperismiin ja sen vuoksi hallinnollisissa toimissa apukeinon siihen. Miksi näin? Koska juuri hallinto on valtion organisoivaa toimintaa.

Poistaakseen ristiriidan yhtäältä hallinnon määräyksen ja sen hyvän tahdon ja toisaalta keinojensa ja kykyjensä välillä valtion pitäisi poistaa itsensä, sillä valtio perustuu tälle ristiriidalle. Se perustuu julkisen elämän ja yksityiselämän ristiriidalle, yleisten etujen ja yksitysetujen ristiriidalle. Sen vuoksi hallinnon täytyy rajoittua muodolliseen ja negatiiviseen toimintaan, sillä siinä mistä kansalaiselämä ja sen työ alkaa, juuri siinä hallinnon valta lakkaa. Kun otetaan huomioon ne seuraukset, joita tämän kansalaiselämän, tämän yksityisomistuksen, tämän kaupan ja teollisuuden, eri kansalaispiirien vastavuoroisen rosvouksen epäsosiaalisella luonteella on, kun

otetaan tämä kaikki huomioon, on *voimattomuus* hallinnon *luonnonlaki*. Sillä tämä rikkinäisyys, tämä alhaisuus, tämä *kansalaisyhteiskunnan orjuus* on se luonnonperusta, jolla *nykyaikainen* valtio lepää, samoin kuin *orjuuden kansalaisyhteiskunta* oli se luonnonperusta, jolla *antiikin* valtio lepäsi. Valtion olemassaolo ja orjuuden olemassaolo ovat erottamattomat. Antiikin valtio ja antiikin orjuus — avomieliset *klassiset* vastakohtat — eivät olleet sen läheisemmin toisiinsa *kytketyt* kuin *nykyaikainen* valtio ja *nykyaikainen* voittoa kiskova maailma — nämä tekopyhät *kristilliset* vastakohtat. Jos *nykyaikainen* valtio tahtois poistaa hallintonsa *voimattomuuden*, sen täytyisi poistaa nykyinen *yksityiselämä*. Jos se haluaisi poistaa *yksityiselämän*, sen täytyisi poistaa, lakkauttaa itsensä, sillä valtio on olemassa *ainoastaan* vastakohtana *yksityiselämälle*. Mutta yksikään *elollinen olento* ei usko, että sen olemassaolon epäkohdat perustuvat sen elämän *periaatteeseen*, sen elämän olemukseen, vaan uskoo niiden perustuvan elämänsä *ulkopuolisiin* olosuhteisiin. *Itsemurha* on luonnonvastainen. Niinpä valtio ei voi uskoa hallintonsa, toisin sanoen oman itsensä *sisäiseen* voimattomuuteen. Se kykenee näkemään *vain* muodollisia, satunnaisia epäkohtia hallinnossa ja yrittää auttaa niitä. Jos tehdyt muutokset jäävät hedelmättömiksi, silloin yhteiskunnallinen puute on luonnollinen, ihmisistä riippumaton epätäydellisyys, *jumalan laki*. Tai sitten yksityisten ihmisten tahto on liiaksi pilalla tulakseen hallinnon hyvien tavoitteiden avuksi. Entä miten nurinkurisia yksityiset ihmiset oikein ovat? He napisevat hallitusta vastaan aina kun se rajoittaa vapautta ja he vaativat hallitusta estämään tämän vapauden väistämättömät seuraukset!

Mitä mahtavampi valtio on ja *mitä poliittisempi* maa näin ollen on, sitä vähemmän se on taipuvainen käsittämään *yhteiskunnallisen* puutteen *yleisen* periaatteen ja etsimään sen syytä *valtion periaatteesta*, siis *nykyisestä yhteiskuntajärjestyksestä*, jonka toimivana, itsestään tietoisena ja virallisena ilmauksena valtio on. *Poliittinen* ymmärrys on *poliittista* ymmärrystä juuri siksi, että se toimii politiikan rajojen *sisällä*. Mitä teroitetumpi, mitä elävämpi tämä ymmärrys on, sitä *kyvyttömämpi* se

on käsittämään yhteiskunnallista puutetta. *Ranskan vallankumous* on poliittisen ymmärryksen *klassinen* aika-kausi. Ranskan vallankumouksen sankarit eivät suinkaan näe valtion periaatetta yhteiskunnallisten vikojen lähteeksi, vaan he näkevät päinvastoin yhteiskunnalliset viat poliittisten epäkohtien lähteeksi. Niinpä *Robespierre* näki suuressa köyhyydessä ja suuressa rikkaudessa vain *puhtaan demokratian* esteen. Siksi hän halusi, että otettaisiin käytäntöön yleinen spartalainen niukkuus. *Tahto* on politiikan periaate. Mitä yksipuolisempi, siis toisin sanoen mitä täydellisempi *poliittinen* ymmärrys on, sitä enemmän se uskoo tahdon *kaikkivaltaan*, sitä sokeampi se on tahdon luonnollisille ja henkisille *rajoille*, sitä kyvyttömämpi se on siis löytämään yhteiskunnallisen puutteen lähteen. Tämän pitemmälti ei tarvitse käsitellä sitä »Preussilaisen» typerää toivomusta, että »*poliittinen ymmärrys*» on kutsuttu »*löytämään yhteiskunnallisen hädän juuri* Saksan osalta».

Oli tyhmää odottaa, että Preussin kuninkaalla olisi sellainen valta, jollaista Napoleonilla ja konventilla ei ollut edes yhteensä. Oli tyhmää vaatia, että kuninkaalla olisi sellainen katsantokanta, joka ylittää kaiken politiikan rajat. Viisas »Preussilainen» itse ei ole sen lähempänä tällaista katsomuskantaa kuin hänen kuninkaansaakaan. Koko julistus tulee sitäkin typerämmäksi kun »Preussilainen» tekee meille seuraavan tunnustuksen:

»Hyvät sanat ja hyvä suhtautumistapa ovat *halpoja*, ymmärtämys ja menestykselliset teot ovat *kalliita*. Tässä tapauksessa ne ovat *enemmän kuin kalliita, niitä ei ole vielä lainkaan saatavissa.*»

Ellei niitä ole vielä lainkaan saatavissa, olisi annettava tunnustus jokaiselle, joka yrittää toteuttaa sen mikä hänen tilanteessaan on mahdollista. Muutoin jätän lukijan harkintaan, kuuluvatko sellaiset merkantilistiset mustalaiskielen sanat kuin »halpa», »kallis», »enemmän kuin kallis», »ei vielä lainkaan saatavissa» tässä yhteydessä »*hyvien sanojen*» ja »*hyvän* suhtautumistavan» kategoriaan.

Olettakaamme, että »Preussilaisen» huomautukset saksalaisesta hallituksesta ja porvaristosta — jälkimmäisenhän sisältyy toki »saksalaiseen yhteiskuntaan» —

ovat täysin perusteltuja. Onko tämä yhteiskunnan osa Saksassa neuvottomampi kuin Englannissa ja Ranskassa? Voiko olla sen neuvottomampi kuin ollaan esimerkiksi Englannissa, missä *neuvottomuudesta* on tehty järjestelmä? Jos tänä päivänä koko Englannissa puhkeaisi työläiskapinoita, ei sikäläisellä porvaristolla ja hallituksella olisi sen parempia neuvoja kuin niillä oli 1700-luvun kolmena viimeisenä vuosikymmenenä. Niiden ainoa neuvo on aineellinen valta. Mutta koska tämä valta vähenee samassa määrin kuin pauperismi leviää ja proletariaatin ymmärrys lisääntyy, kasvaa Englannin neuvottomuus väistämättä geometrisessa sarjassa.

Vihdoin on *väärin, tosiasiallisesti väärin*, ettei Saksan porvaristo ymmärtäisi Sleesian kansannousun yleistä merkitystä. Monissa kaupungeissa mestarit yrittävät liittyä yhteen kisällien kanssa. Kaikki *liberaalit* saksalaiset lehdet, liberaaliporvariston äänenkannattajat ovat tulvillaan työn organisaatiota, yhteiskunnan uudistamista koskevaa aineistoa, monopolien ja kilpailun kritiikkiä jne. Kaikki tämä on työväenliikkeen seurausta. Trierin, Aachenin, Kölnin, Weselin, Mannheimin, Breslaun, jopa Berliininkin lehdissä on usein aivan järkeviä yhteiskunnallisia kirjoituksia, joista »Preussilainenkin» voisi aina ottaa opikseen. Niin, kirjeenvaihtajien Saksasta lähettämässä kirjoituksissa ihmetellään jatkuvasti miten heikkoa on porvariston vastarinta *yhteiskunnallisia* tendenssejä ja aatteita kohtaan.

Jos »Preussilainen» tuntisi paremmin yhteiskunnallisen liikkeen historiaa, hän olisi esittänyt kysymyksensä toisinpäin. Miksi jopa Saksan porvaristokin tulkitsee osittaisen hädän suhteellisen universaaliseksi? Mistä johtuu *poliittisesti kehittyneen* porvariston *vihamielisyyys* ja *kyynisyys* suhtautumisessa proletariaattiin ja mistä *poliittisesti kehittymättömän* porvariston *vastarinnattomuus* ja *sympatiat* suhtautumisessa siihen?

Menkäämme nyt niihin »Preussilaisen» oraakkelinsanoihin, jotka koskevat *saksalaisia työläisiä*.

»*Saksalaiset köyhät eivät ole sen viisaampia kuin poloiset saksalaiset*, hän vitsailee. Toisin sanoen saksalaiset eivät näe kotiliitensää, tehtaansa, asuinseutunsa yli. Kaiken läpitunkeva *poliittinen sielu on toistaiseksi vielä jättänyt koko kysymyksen rauhaan.*»

Jotta »Preussilainen» voisi vertailla saksalaisten työläisten oloja ranskalaisten ja englantilaisten työläisten oloihin, hänen täytyisi verrata Ranskan ja Englannin työväenliikkeiden *ensimmäistä muotoa*, niiden *alkua*, *Saksan juuri alkamassa olevaan liikkeeseen*. Sen hän lyö laimin. Tästä syystä hänen ajatuskulkunsa päättyy latteuteen, suurin piirtein siihen, että *teollisuus* ei ole vielä Saksassa niin kehittynyttä kuin Englannissa tai että liike näyttää alkuvaiheissaan toisenlaiselta kuin pitemmälle kehitettyään. Hän halusi puhua Saksan työväenliikkeen *omalaatuisuudesta*. Siitä aiheestaan hän ei kuitenkaan sano sanaakaan.

»Preussilainen» asettukoon oikealle kannalle. Hän tulee sitten huomaamaan, että *yksikään* Ranskan tai Englannin työläisnousuista ei ole ollut luonteeltaan niin *teoreettinen* ja *tietoinen* kuin Sleesian kankureiden nousu.

Muistettakoon ensinnäkin *Kankurien laulua*³⁷, tätä taistelun rohkeaa *tunnussanaa*. Siinä ei edes mainita kotiliettä, tehdasta eikä asuinseutua, vaan proletariaatti huutaa heti julki vastakohtaisuutensa yksityisomistuksen yhteiskunnan kanssa iskevällä, terävällä, piittaamattomalla ja väkivaltaisella tavalla. Sleesian nousu *alkaa* juuri siitä mihin Ranskan ja Englannin nousut *loppuvat*, se alkaa proletariaatin olemusta koskevasta tietoisuudesta. Itse toiminnallakin on tämä *ylivoimainen* luonne. Siellä ei tuhottu vain koneita, näitä työläisten kilpailijoita, vaan myös *kauppiaiden tilikirjoja*, näitä omistuksen osoittajia. Ja kun kaikki muut liikkeet ovat suuntautuneet vain *tehtaanomistajaa*, näkyvää vihollista vastaan, tämä liike suuntautuu samalla pankkiiria, kätettyä vihollista vastaan. Vihdoin ei Englannissa ole yhtäkään työläisten nousua toteutettu yhtä urhoollisesti, harkitusti ja kestävästi.

Mitä tulee yleensä Saksan työläisten sivistystasoon ja kykyyn sivistää itseään, haluan muistuttaa *Weitlingin* nerokkaista kirjoituksista. Teoreettiselta kannalta ne ylittävät usein jopa *Proudhonin*, niin paljon kuin ne esitystavan kannalta jäävätkin jälkeen. Mistä porvaristo, sen filosofit ja kirjanoppineet mukaanluettuina, ottaisi omaan vapautukseensa, *poliittiseen* vapautukseensa liittyvän vastaavanlaisen teoksen kuin on *Weitlingin* »Har-

monian ja vapauden takeet»? Verrattakoon Saksan poliittisen kirjallisuuden maltillista hiljaista keskinkertaisuutta tähän Saksan työläisten valtasaan ja loistokkaaseen kirjalliseen ensiesiintymiseen. Ja kun vertaa näitä proletariaatin jättikokoisia lapsenkenkiä Saksan porvariston lintallaan olevien poliittisten kenkien kääpiömäisyyteen, on ennustettava, että saksalainen Tuhkimo on hahmoltaan atleetti. On myönnettävä, että Saksan proletariaatti on Euroopan proletariaatin teoreetikko, kuten Englannin proletariaatti on sen kansantaloustieteilijä ja Ranskan proletariaatti sen poliitikko. On myönnettävä, että Saksalla on yhteiskunnalliseen vallankumoukseen yhtä klassinen kutsumus kuin sillä on kyvyttömyyttä poliittiseen vallankumoukseen. Sillä samoin kuin Saksan porvariston voimattomuus on Saksan poliittista voimattomuutta, on Saksan proletariaatin lahjakkuus — vaikka saksalaista teoriaakaan ei otettaisi lukuun — Saksan yhteiskunnallista lahjakkuutta. Saksan filosofisen ja poliittisen kehityksen epäsuhta ei ole mikään epänormaali ilmiö. Tämä epäsuhta on väistämätön. Filosofinen kansa voi löytää vasta sosialismissa vastaavan käytäntönsä, siis se voi vasta proletariaatissa löytää vapautuksensa toimivan elementin.

Tällä hetkellä minulla ei kuitenkaan ole aikaa eikä halua selvittää »Preussilaiselle» »saksalaisen yhteiskunnan» suhdetta yhteiskunnalliseen kumoukseen ja tästä suhteesta käsin yhtäältä Saksan porvariston heikkoa reaktiota sosialismia vastaan, toisaalta Saksan proletariaatin erinomaisia taipumuksia sosialismiin. Hän löytää tämän ilmiön ymmärtämisen ensimmäiset elementit johdatuksestani »Hegelin oikeusfilosofian kritiikkiin» (»Deutsch-Französische Jahrbücheristä»)*.

Saksan köyhien viisaus on siis käänteisessä suhteessa poloisten saksalaisten viisauteen. Mutta sellaiset ihmiset, joiden on saatava jokaisesta asiasta aihe julkisille tyyliharjoitelmilleen, johtuvat tämän formaalisen toiminnan tietä nurin kääntyneeseen sisältöön. Nurinkurinen sisältö puolestaan lyö muotoon alhaisuuden leiman. Niinpä »Preussilaisen» yritys käyttää Sleesian työläislevotto-

* Ks. tätä osaa, s. 101—117. Toim.

muuksien kaltaista tilaisuutta järkeilyihin antiteesin muodossa on johdattanut hänet suurimpaan antiteesiin totuutta vastaan. Tämän Sleesian työläisnousun ensimmäisen puhkeamisen kohdalla ei ajattelevalle ja totuutta rakastavalle ihmiselle tarjoutuvana tehtävänä suinkaan ollut leikkiä *koulumestaria* tälle tapahtumalle. Tehtävänä oli päinvastoin tutkia tapahtuman *omalaatuista* luonnetta. Siihen tarvitaan tosin jonkin verran tieteellistä näkemystä ja jonkin verran ihmisrakkautta. Sen sijaan toiseen operaatioon riittää täysin valmis fraseologia, joka on uitettu ontossa itserakkaudessa.

Miksi »Preussilainen» arvioi Saksan työläisiä niin halveksuen? Koska hänen mielestään »kaiken läpi tunkeva poliittinen sielu on toistaiseksi vielä» jättänyt sikseen »koko kysymyksen»— nimittäin kysymyksen työläisten ahdingosta. Lähemmin hän ilmaisee platonisen rakkautensa *poliittista sielua* kohtaan tähän tyyliin:

»Kaikki ne kapinat, jotka puhkeavat ihmisten ollessa *auttamattoman eristyneitä yhteisöstä* ja heidän *ajatustensa erotessa yhteiskunnallisista periaatteista* tukahtuvat vereen ja ymmärtämättömyyteen. Mutta kun hätä synnyttää ymmärryksen ja sak-salaisten *poliittinen* ymmärrys löytää yhteiskunnallisen hädän juuren, silloin nämä tapahtumat havaitaan Saksassakin suuren mullistuksen oireiksi.»

»Preussilainen» sallikoon, että teemme ensin *tyyliä koskevan huomautuksen*. Hänen antiteesinsä on epätäydellinen. Ensimmäisessä puoliskossa hän sanoo: Kun hätä synnyttää *ymmärryksen*. Ja toisessa puoliskossa: *Poliittinen ymmärrys* löytää yhteiskunnallisen hädän juuren. Antiteesin ensimmäisen puoliskon *yksinkertainen* ymmärrys muuttuu jälkipuoliskossa *poliittiseksi* ymmärrykseksi samoin kuin antiteesin alkupuoliskon *yksinkertainen* hätä muuttuu jälkipuoliskossa *yhteiskunnalliseksi* hädäksi. Miksi tyylitaiturimme on suonut lahjojaan niin epätasaisesti antiteesin molemmille puoliskoille? En usko hänen tehneen laskelmia asiasta. Haluan osoittaa hänelle, mihin sisältyy hänen oikea *vaistonsa*. Jos »Preussilainen» olisi kirjoittanut: »Kun *yhteiskunnallinen* hätä synnyttää *poliittisen* ymmärryksen ja *poliittinen* ymmärrys löytää *yhteiskunnallisen* hädän juuren», ei

tämän antiteesin *järjettömyys* olisi voinut jäädä yhdeltäkään ennakkoluulottomalta lukijalta huomaamatta. Jokainen olisi ensimmäiseksi kysynyt, miksi anonyymi kirjoittaja ei suhteuta yhteiskunnallista ymmärrystä yhteiskunnalliseen hätään ja poliittista ymmärrystä poliittiseen hätään, minkä yksinkertaisinkin logiikka osoittaa. Menkäämme nyt asiaan!

On niin väärin sanoa *yhteiskunnallisen puutteen* synnyttävän *poliittista ymmärrystä*, että voidaan päinvastoin sanoa *yhteiskunnallisen hyvinvoinnin* synnyttävän *poliittista ymmärrystä*. *Poliittinen ymmärrys* on *spirituaalisti* ja se on suotu sille jolla jo on, joka jo on hyvässä asemassa. »Preussilaisemme» kuunnelkoon mitä ranskalaisella kansantaloustieteilijällä *Michel Chevalierillä* on asiasta sanottavana:

»Kun porvaristo vuonna 1789 nousi, siltä puuttui vapautukseen vain osallistuminen maan hallitukseen. Sen vapautuminen merkitsi, että sen oli otettava etuoikeutettujen monopolivallasaan pitämien julkisten asioiden johto sekä korkeampien sotilaallisten, uskonnollisten ja kansalaisasioiden hoito käsiinsä. Porvaristo halusi irrottautua mielivaltaan nojautuneesta hallituksesta, sillä se oli rikasta ja valistunutta, se kykeni olemaan kyliksi oma itsensä ja johtamaan itseään.»³⁸

Olemme jo osoittaneet »Preussilaiselle» miten kyvytön *poliittinen ymmärrys* on löytämään yhteiskunnallisen puutteen lähteen. Hänen tätä koskevasta käsityksestään vielä sananen. Mitä kehittyneempi ja yleisempi kansan *poliittinen ymmärrys* on, sitä enemmän *proletariaatti* tuhlaa voimiaan — ainakin liikkeen alussa — ymmärtämättömiin, hyödyttömiin ja vereen tukahtuviin kapinoihin. Koska sen ajattelun muoto on poliittinen, se pitää *tahtoa* syynä kaikkiin epäkohtiin ja *väkivaltaa* ja *tietyn* valtiomuodon *kumoamista* parannuskeinona kaikkeen. Tästä ovat todisteina *Ranskan* proletariaatin ensimmäiset nousut³⁹. Lyonin työläiset luulivat tavoittelevansa vain poliittisia päämääriä, olevansa vain tasavalan sotilaita kun he tosiasiaassa olivatkin sosialismin sotilaita. Näin heidän poliittinen ymmärryksensä hämärsi heidän silmissään yhteiskunnallisen puutteen juuret,

näin se väärensi heidän omien todellisten päämääriensä oivaltamisen, näin heidän *poliittinen ymmärryksensä* johti heidän *yhteiskunnallisen vaistonsa* harhaan.

Mutta miksi »Preussilainen» yhdistää »*vereen tukahtumisen*» ja »*ymmärtämättömyyteen tukahtumisen*» odottaessaan, että puute synnyttää ymmärrystä? Jos puutetta yleensä pidetään keinona, niin *verinen* puute on suorastaan *hyvin akuuttinen* keino ymmärryksen synnyttämiseksi. »Preussilaisen» olisi siis sanottava: tukahtuminen vereen tukahtuttaa ymmärtämättömyyden ja luo ymmärrykselle tarpeellisen henkireiän.

»Preussilainen» ennustaa tukahtumisen olevan niiden kansannousujen kohtalona, jotka puhkeavat »*ihmisten ollessa auttamattoman eristyneitä yhteisöstä ja heidän ajatustensa erotessa yhteiskunnallisista periaatteista*».

Olemme osoittaneet, ettei Sleesian kansannousu suinkaan tapahtunut ajatusten erotessa yhteiskunnallisista periaatteista. Jäljelle jää enää »*ihmisten auttamaton eristyneisyys yhteisöstä*». Yhteisöllä ymmärretään tässä *poliittista yhteisöä, valtiolaitosta*. Tässä vedetään vanhaa virttä *epäpoliittisesta Saksasta*.

Mutta eivätkö *kaikki* kansannousut poikkeuksetta puhkea *ihmisten ollessa auttamattoman eristyneitä yhteisöstä*? Eikö *jokainen* kansannousu välttämättä edellytä eristyneisyyttä? Olisiko vuoden 1789 vallankumous tapahtunut ilman Ranskan porvarien auttamattomaa eristyneisyyttä yhteisöstä? Vallankumouksen oli määrä kumota juuri tämä eristyneisyys.

Mutta se *yhteisö*, josta *työläinen* on *eristetty*, on todellisuudeltaan ja laajuudeltaan vallan muuta kuin *poliittinen* yhteisö. Se yhteisö, josta *työläisen oma työ* hänet erottaa, on *elämä* itse, fyysinen ja henkinen elämä, inhimillinen siveellisyys, inhimillinen toiminta, inhimillinen nautinto, *inhimillinen olemus*. *Inhimillinen olemus* on ihmisten *tosi yhteisö*. Samoin kuin auttamattoman eristyneisyys tästä olemuksesta on suunnattomasti monipuolisempaa, sietämättömämpää, hirvittävämpää ja ristiriitaisempaa kuin eristyneisyys poliittisesta yhteisöstä, siten myös tämän eristyneisyyden *kumoaminen* ja jopa osittaisreaktio, *kapina* sitä vastaan on yhtä paljon äärettömämpi kuin *ihminen on valtion kansalaista ja inhimillinen elämä*

poliittista elämää äärettömämpi. Näin ollen niin *osittainen* kuin *teollisuustyöläisten* kansannousu yhä lieneekin, se kätkee sisäänsä *universaalisen* sielun; universaali *poliittinen* kansannousu lieneekin, se kätkee mitä *uunnattomimpaan* muotoon *pikkumaisen hengen*.

»Preussilainen» päättää kirjoituksensa arvokkaasti seuraavalla fraasilla:

»*Yhteiskunnallinen vallankumous ilman poliittista sielua* (ts. ilman organisoivaa ymmärtämistä kokonaisuuden kannalta) on mahdoton.»

Olemme nähneet seuraavaa. *Yhteiskunnallinen vallankumous* on sen vuoksi *kokonaisuuden* kannalla, että se — tapahtukoonpa se vaikka vain *yhdellä* teollisuusalueella — on ihmisen protesti epäinhimillistä elämää vastaan, että se lähtee *erillisen todellisen yksilön kannalta*, että se *yhteisö*, jonka erottamista vastaan yksilö reagoi, on ihmisen *tos*i yhteisö, *inhimillinen* olemus. Vallankumouksen *poliittinen sielu* sen sijaan muodostuu poliittisesti vaikutusvallattomien luokkien *pyrkimyksestä* kumota *eristyneisyytensä valtiolaitoksesta ja vallasta*. Sen kanta on valtion kanta ja valtio on *abstraktinen* kokonaisuus, joka on olemassa *ainoastaan* todellisesta elämästä eroamisen nojalla ja jota on *mahdoton ajatella* ilman ihmisen yleisen idean ja yksilöllisen olemassaolon välistä *organisoivaa* vastakohtaa. Tästä syystä *poliittisen sielun* vallankumous organisoikin tämän sielun *rajoittuneen ja kaksijakoisen* luonteen mukaisesti yhteiskuntaan hallitsevan piirin itsensä yhteiskunnan kustannuksella.

Haluamme sanoa luottamuksellisesti »Preussilaiselle», mitä on *»yhteiskunnallinen vallankumous, jolla on poliittinen sielu»*. Samalla uskomme hänelle senkin salaisuuden, ettei hän itse ymmärrä edes *sanontatavoissa* kohottautua ahdasjärkisen poliittisen kannan yläpuolelle.

»*Yhteiskunnallinen*» vallankumous jolla on *poliittinen sielu*, on joko järjetön yhdistelmä, mikäli »Preussilainen» ymmärtää *»yhteiskunnallisella»* vallankumouksella poliittisen vallankumouksen *vastakohtaa*, ja tästä huolimatta antaa yhteiskunnalliselle vallankumoukselle poliittisen sielun yhteiskunnallisen sijasta. Tai sitten *»yhteiskunnallinen vallankumous, jolla on poliittinen sielu»* on pelkkä

muunnettu nimi sille mitä aikaisemmin kutsuttiin »*poliittiseksi vallankumoukseksi*» tai »*vallankumoukseksi yleensä*». Jokainen vallankumous hajottaa *vanhan yhteiskunnan* ja on sikäli *yhteiskunnallinen*. Jokainen vallankumous kukistaa *vanhan vallan* ja on sikäli *poliittinen*.

»*Preussilainen*» tehköön valintansa *nimimuunnoksen* ja *järjettömyyden välillä!* Mutta niin nimeltään muunneltu tai järjetön kuin on *yhteiskunnallinen vallankumous*, jolla on *poliittinen sielu*, yhtä järjellinen ilmaus on *poliittinen vallankumous*, jolla on *yhteiskunnallinen sielu*. *Vallankumous yleensä* — olemassaolevan vallan *kukistaminen* ja vanhojen suhteiden *purkaminen* — on *poliittinen tapahtuma*. *Sosialismi* ei voi toteutua ilman *vallankumousta*. *Sosialismi* tarvitsee tätä *poliittista tapahtumaa*, sikäli kuin se tarvitsee *hävittämistä* ja *purkamista*. Mutta silloin kun *sosialismin organisoiva toiminta* alkaa, silloin kun sen *itsetarkoitus*, sen *sielu* tulee esiin, silloin *sosialismi* heittää *poliittisen* verhon pois.

Tarvittiin näin pitkät esitykset sen erehdysten *kudelman* hajottamiseksi, joka mahtui yhdelle ainoalle lehtipalstalle. Kaikilla lukijoilla ei voi olla tarpeellista koulutusta ja aikaa tällaisten *kirjallisten huijausten* setvimiseen. Eikö nimimerkki »*Preussilaisen*» velvollisuutena lukevaa yleisöä kohtaan olisi pidättäytyä toistaiseksi kirjoittelemasta *poliittisista* ja *yhteiskunnallisista asioista* samoin kuin luennoimasta Saksan oloista ja eikö hänen olisi pikemminkin ryhdyttävä tunnontarkasti selvittämään omaa tilaansa itselleen?

Pariisissa 31. heinäkuuta 1844

Julkaistu »*Vorwärts*» lehdessä 63., 64. n:o:issa
7. ja 10. elokuuta 1844

Werke, Bd. 1, S. 392—409